

■ Secrete (dezvăluite) din Bucureștiul străvechi și derive actuale ale țării noastre

Vorbe grele cu istoricul Adrian Majuru: „României îi lipsește o «hartă a viitorului!»”

Adrian Majuru, istoric

Ideea unei cărți de popularizare a științei și apropiere a trecutului a aprins un dialog captivant cu istoricul Adrian Majuru. Vă invit astăzi să descoperiți prima parte.

FLORIAN SAIU

Jurnalul: Cum s-a ales, cum s-a conturat, sau, mai bine spus/scrise, cum a fost conceput acest proiect, stimate domnule Adrian Majuru? Și cine/cum/în ce context a (fost) ales acest titlu frumos și inspirat (cu tot cu subtitlu): „Sub pașii noștri. O călătorie arheologică prin București” (Editura Corint, 2025)?

Adrian Majuru: Arheologia este o profesie fabuloasă! Este destul de tehnică, cu reguli foarte stricte de aplicat în timp real, atât pe săpături sistematice, de lungă durată, cu reveniri anuale, uneori și vreme de un deceniu pentru echipele norocoase cu finanțarea, dar și în privința săpăturilor de salvare, când termenul este limitat în cazul construirilor de case sau autostrăzi, de pildă. Cercetarea arheologică preventivă sau de salvare se realizează înainte de declanșarea șantierului, dacă acesta se află sau afectează un sit arheologic sau un spațiu protejat.

În baza raportului întocmit de arheologul acreditat este obținut certificatul de descărcare arheologică din partea Ministerului Culturii iar șantierul poate să înceapă. Arheologia este o profesie curat interdisciplinară, iar acum sunt foarte multe super-specializări, atât pentru perioade istorice distincte (neolitic, epoca bronzului, epoca fierului - prima sau a doua vârstă - sau o anumită cultură precum Cucuteni sau Dridu, Gumelnița etc.), dar și pe tipuri de artefacte, precum cele de factură religioasă, podoabe, arme, sau tipuri de materiale precum metalul, osul sau piatra în cazul preistoriei. Așadar din trunchiul arheologiei poți alege una sau chiar două specializări asociate ca perioade istorice apropiate, dacă ești suficient de motivat și harnic.

Armonii

Însușiri prețioase și parcă tot mai rare...

Arheologia nu este o profesie foarte vizibilă la început, pentru că experiența acumulată și materialele publicate te vor califica pentru acreditare pe specializare, astfel încât să poți colabora sau coordona proiecte de anvergură. Ei bine, lumea nu prea întâlnește arheologia decât atunci când vizitează muzee, situri

4 Reconectarea la realitate se construiește prin investiția în om, deoarece excelența și competența nu depind de mărimea țării, ci de sistemul ei de educație. Acesta trebuie schimbat.

Adrian Majuru, istoric

arheologice amenajate pentru vizitare, urmărește vreun reportaj de profil sau descoperă vreo carte de popularizare, cum obișnuiește să publice și Editura Corint (vezi volumul Orașele...). Pentru spațiul românesc nu aveam o carte de popularizare privind arheologia locală și lumea ei care fascinează. Acesta a fost motivul pentru care mi-am invitat colegii arheologi să construiască o suită de povești tematice din săpăturile sistematice sau de salvare din București sau județul Ilfov din ultimele decenii.

Și a ieșit o bijuterie de carte!

Sub coordonarea dlui Vasile Opreș, și el ca specializare fiind arheolog, volumul a prins contur treptat, pe parcursul anului trecut. Textele au fost postate în timpul pandemiei și au avut un mare impact pentru public. Iată-le acum adunate într-o carte foarte bine armonizată, pe subiectul arheologiei, destinată publicului larg.

Istorii urbane (din trecut pentru viitor)

Un volum cu adevărat fain (cu costuri pe măsură) ce parcă promite, imediat cum îl închizi - după ce l-ai parcurs, evident -, o continuare. E limpede că sunt posibile mai multe continuări, dar va mai fi vreuna?

Acest tip de proiect editorial colectiv poate oferi o imagine succintă, clară și seducătoare asupra unor profesii mai puțin apreciate probabil, dar și ele, la rândul lor, foarte vocaționale. Alte două proiecte au fost recomandate Editurii Corint, pe același profil editorial, și anume un volum despre București format din foarte multe istorii urbane bine ilustrate, care să fie un îndrumător de cotidian istoric atrăgător, dar și un manual de explorare urbană privind ultimii trei sute de ani în București. Un al doilea proiect editorial recomandat este construit pe

reperle istoriei artei și oferind în mic informații din spatele unor lucrări de artă, unele dintre ele foarte valoroase, dar mai puțin cunoscute. Muzeul Municipiului București deține un patrimoniu destul de valoros și foarte diversificat astfel încât să poată susține astfel de proiecte editoriale dinamice, prin subiecte și ilustrarea lor.

Eroii, pe numele lor

Cine sunt eroii acestor minunate descoperiri ale istoriilor Bucureștiului și împrejurimilor? Merită să-i amintim.

Eroii acestor minunate descoperiri sunt colegii mei. Îi prezint aici în ordine alfabetică: Sorin Cleșiu este arheolog, doctor în istorie, specializat în perioada celei de-a doua epoci a fierului și implicat activ în cercetările efectuate în cetatea dacică de la Cugir. În ultimii ani, a participat la cercetări arheologice desfășurate în diferite zone din București, cu precădere la situl Palatului Voievodal Curtea Veche; Adelina-Elena Darie este conservator și arheolog, doctor în istorie, având ca domeniu de cercetare metalele din perioada eneolitică. Este membru al echipei de cercetare de la Sultana-Malu Roșu și Gumelnița. În București, a participat la săpături arheologice la Biserica Sfântul Dumitru „Poștă”, Marmorosch Blank, Universitatea București și Palatul Nifon; Elena Gavrilă este arheolog și doctor în istorie, cu specializare în perioada epocii bronzului în zona București-Ilfov. Deține o vastă experiență în cadrul șantierelor arheologice din Capitală, participând la proiecte care au contribuit la conturarea peisajului urban actual, precum cercetările din Piața Univer-

Imagine din timpul cercetărilor arheologice a locuinței din secolul al XVI-lea de la Curtea Veche, București

sitații sau din Centrul Istoric; Theodor Ignat este arheolog expert și doctor în istorie, specializat în perioada neo-eneolitică, în special în siturile Sultana-Malu Roșu și Gumelnița. Coordonează și este responsabil de proiectele recente ale Muzeului Municipiului București în domeniul arheologiei preventive; Ioana Manea este arheolog, doctor în istorie, cu specializare în arheologia romană provincială, participând la cercetările de la Căpâdava și Buridava. De asemenea, este specializată în achiziția și analiza datelor geospațiale. În București, a participat la săpăturile realizate la diverse situri, printre care Manea Brutaru, Domnița Bălașa și Sfântul Nicolae „Mavrogheni”...

Artefacte, nu mister!

Numai cercetători unul și unul!

Și încă nu i-am amintit pe toți. Mai sunt: Raluca-Iuliana Moței - arheolog și doctor în istorie, specializată în perioada romană, cu o experiență semnificativă pe șantiierul arheologic de la Căpâdava. În Capitală, a fost implicată în proiecte diverse, contribuind semnificativ la documentarea și interpretarea istorică a descoperirilor; Radu Nicolae - arheolog aflat la începutul carierei academice, specializat în perioada medievală timpurie. A fost membru al echipelor de cercetare arheologică din Parcul Tineretului, Biserica Sfântul Nicolae „Mavrogheni” și Străulești; Vasile Opreș - arheolog și doctor în istorie, specializat în tehnologia ceramicii eneolitice. A participat activ la cercetările desfășurate în siturile Sultana-Malu Roșu și Gumelnița. Este coordonator al promovării online a cercetărilor arheologice din București și responsabil pentru reluarea cercetărilor în așezarea eneolitică de la Glina; Alina Pîrvulescu - numismat și doctor în istorie, cu specializare în monedele emise în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân. A participat la prelucrarea, analiza și publicarea materialelor numismatice provenite din săpăturile

4 În ultimii treizeci de ani de libertate de opinie și de atitudine, foarte puține au fost și sunt demersurile pozitive susținute prin argumente constructive, cu repere clare și etape care trebuie urmate.

Adrian Majuru, istoric

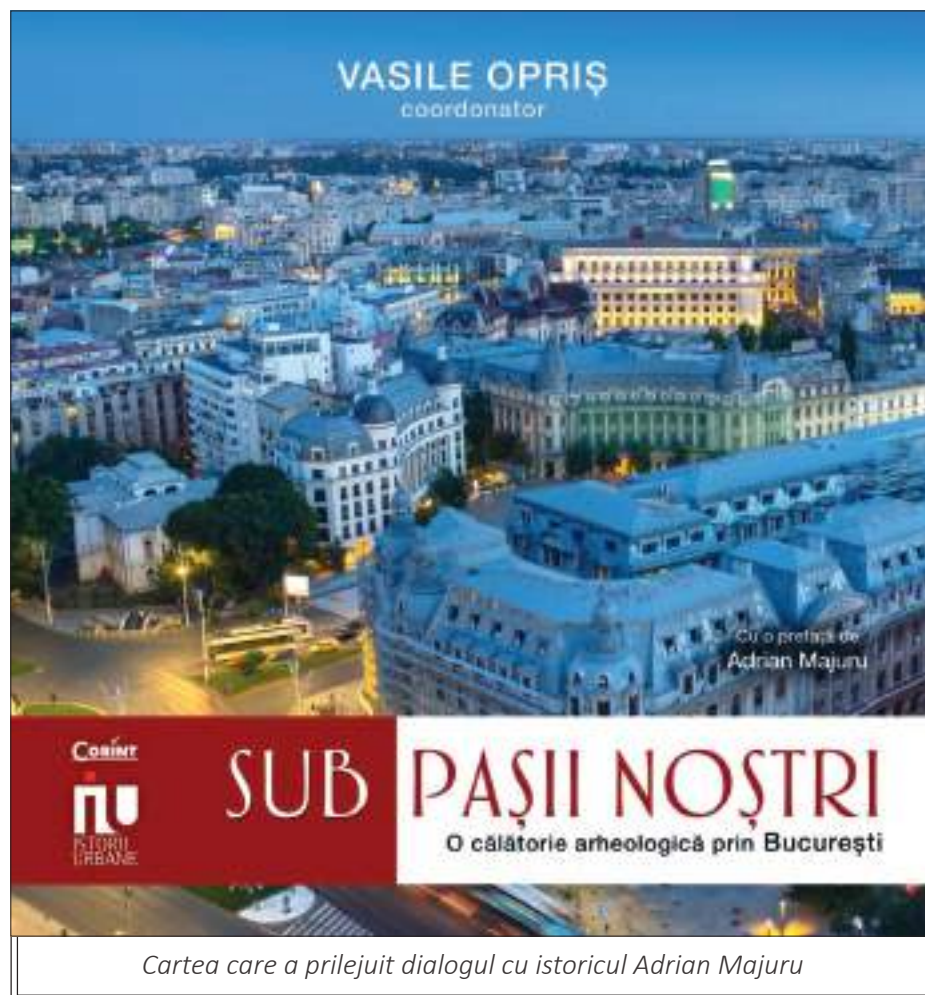
arheologice preventive din București; Dan Pîrvulescu - doctor în istorie, numismat, expert în Evul Mediu și arheolog cu experiență în perioada neo-eneolitică, având o activitate bogată pe șantierele de la Bordușani, Sultana-Malu Roșu și Gumelnița; Diana Sonu - doctor în istorie, specializată în analiza antropologică a populațiilor din perioada clasică. A participat la cercetările arheologice de la Histria și Callatis, iar în București a contribuit la săpăturile efectuate la bisericile Manea Brutaru și Sfântul Nicolae „Mavrogheni”, realizând analize antropologice detaliate asupra materialului descoperit; Mirela-Camelia Vintilă - arheolog și doctor în istorie, specializată în perioada neo-eneolitică din zona Câmpiei Bucureștilor. A făcut parte din colectivele unor șantier arheologic atât sistematice (precum Bordușani), cât și preventive (Biserica Colțea, Biserica Udricani, Biserica Dintr-o Zi).

Ce tur de forță! Care este, din punctul dumneavoastră de vedere, cea mai misterioasă descoperire relaționată cu Bucureștiul? Dar cu aria județului Ilfov?

Îndată ce descoperi, cercetezi și descrii, asociezi și incluzi subiectul într-o temă mai mare a unui puzzle nu mai avem mister. Misterul are în arheologie o dinamică de îndată ce începi săpătura și dezvălui, cu fiecare etapă a intervenției, noi detalii despre viața cotidiană sau personală a subiectului descoperit și acest mister ni se dezvăluie treptat prin integrarea informațiilor dobândite într-o hartă generală a sitului și a fenomenului istoric care l-a generat. Seamănă, păstrând parametrii, cu lectura unei ficțiuni care prin munca ta elaborată de procesare devine o istorie reală descrisă într-o lectură non-ficțională. Dar asta numai în arheologie. Drept urmare nu ne referim la un obiect, ci la un proces foarte interesant care te ajută să descoperi obiectul, numit artefact, și apoi să-l cercetezi, în asociere cu discipline complementare arheologice.

Fascinația necropolelor

Atunci care apreciați că este cea mai valoroasă descoperire (evidențiată în această carte) și de ce?

Cartea care a prilejuit dialogul cu istoricul Adrian Majuru

Necropolele. Cimitirele pierdute și uitate și încă tănuite sub străzile acestui oraș reprezintă, în opinia mea, o carte încă deschisă în istoria Bucureștiului. Fiecare mormânt ne relevă pe de o parte biografia pe scurt a societății istorice prin artefactele descoperite în mormânt, iar pe de altă parte, analizele antropologice și de laborator ne rezervă informații despre biografia personală a persoanei înmormântate. Fiecare descoperire vine cu detalii nebănuite de interesante. Cartea oferă un capitol special descoperi-

rilor arheologice realizate cu acest prilej în ultimii 15-20 de ani, în București.

Necropolele ca necropolele, dar e, poate, surprinzător să afli că pe teritoriul actualei capitale a României hălăduiau cândva mamuții lănoși, ori că oameni (oare ce oameni?) își coceau deja pâinea în Câmpia Bărăganului în urmă cu 1.500 de ani - și-acum mirarea: ce perioadă istorică acoperă acest volum adunat din atâtea și atâtea

Continuare în pagina 20 ➤

Fildeșul de mamut expus temporar la Casa Filipesco-Cesianu în perioada 2021-2022

► Urmare din pagina 19

cercetări arheologice?

Volumul coboară în preistorie, acum 3.500-4.000 de ani și dacă am privi o reconstituire de peisaj pentru perioada respectivă nu l-am recunoaște, peisajul regiunii noastre s-a schimbat mult în ultimii 2.500-3.000 de ani. Cu certitudine, platourile învecinate râurilor și salbelor de lacuri de pe culoarul de mijloc al Dâmboviței, valea Sabarului și Colentinei, Argeșul și Mostiștea, ceva mai departe, au găzduit așezări permanente mii de ani, iar șantierele arheologice dovedesc această prezență continuă pentru unele cartiere din Bucureștiul de azi sau din zona centrală a orașului.

La bani mărunți

Cele mai captivante povești mi-au părut cele legate de tezaurele monetare, inclusiv unele false (otomane), de aceea vin și vă chestionez: ce rol au jucat banii în viața cetății Bucureștiului, stimate domn? Când au pătruns ei puternic în viața oamenilor din Câmpia Română?

Aici avem două întrebări. Banii au avut un rol important pentru viața Bucureștiului încă înainte să vorbim despre orașul propriu-zis deoarece pe cuprinsul său de astăzi treceau câteva drumuri comerciale care legau Balcanii de Transilvania și Europa Centrală, dar și de gurile Dunării. De aceea avem în orașul medieval drumul Brașovului (Calea Victoriei), drumul Craiovei (Calea Rahovei), drumul Brăilei (șoseaua Vergului), dar și cunoscuta șosea a Giurgiului, sau vechiul drum către Dunăre, care includea și Calea Șerban Vodă numită Calea Beilicului. Așadar pe aici au circulat mărfuri și bani, care au determinat formarea treptată a unui târg medieval și ulterior așezarea unei reședințe domnești. Cât privește prezența banilor în Câmpia Română putem coborî în Antichitate, monedele romane și grecești circulând în zonă, cu precădere în vecinătățile Dunării, dar au circulat și monede locale antice dacă ar fi să amintim moneda tip Jiblea-pandacic. Așadar nu am avut lipsă de bani în spațiul românesc.

Monede locale, falsuri grecești și romane

Moneda tip Jiblea-pandacic - interesant. Dar ce alte tipuri de monede au mai fost dezgropate sub București? De altfel, mult timp românii nici măcar n-au bătut monedă...

Nu este așa, în spațiul românesc s-a bătut monedă încă din Antichitate, fie monede locale cum am

amintit mai sus, fie falsuri grecești sau romane.

În spațiul românesc, dar nu de către români.

Fenomenul falsurilor, de pildă, s-a păstrat și în Evul Mediu timpuriu, când primii noștri voievozi au bătut monedă și chiar moneda lor a fost falsificată ulterior de ateliere locale clandestine, desigur. Fiind un oraș comercial, cu târguri manufacturiere, dar și sezoniere pe cuprinsul său, tezaurele monetare descoperite sunt variate, mai ales din perioada medievală desigur. Deși monedele turcești sunt preponderente au fost și descoperiri (izolate sau în tezaur) și monede bătute în Polonia, Rusia, Austria sau Ungaria medievală.

Pe ce călcăm la Universitate

Să lăsăm banii... Pe ce călcăm astăzi, când pășim în curtea interioară a Universității, stimate domnule Adrian Majuru? Semnele educației înalte la români coboară mai bine de trei secole pe scara timpului - ori greșesc?

Pentru cea mai mare parte a istoriei acestui oraș nu a existat platoul deschis al Pieței Universității de azi, ci mai întâi a fost un spațiu locuit în jurul mănăstirii Sf. Sava (aflată sub trotuarul stației de troleibuz din Piața Universității, din dreptul statuii ecvestre a lui Mihai Viteazul), înconjurată de o mare necropolă, cercetată și studiată în urmă cu mai bine de un deceniu, de colegii mei. Această zonă își schimbă destinația datorită familiilor domnitoare Cantacuzino și Brâncoveanu, prin edificarea așezământului spitalicesc Colțea din vecinătate și a școlii superioare, Academiei Domnești de la Sf. Sava, aflată la nord de biserică, unde acum este palatul Universității, ridicat la mijloc de secol XIX. A fost un loc pe unde generații de tineri alumni medievali, precum și studenți din perioada modernă au trecut, au învățat, au privit și au păstrat în amintirea vieții lor acest spațiu.

Nu vă ascund că v-am ascultat în această primăvară povestind la Radio România Cultural istorioare suculente, unele chiar picante despre București, așadar nu mă pot abține să nu vă sâcâi din nou: cine considerați că este cel mai mare și, în același timp, cel mai nedreptățit personaj feminin al urbei

Se privatizează serviciile publice, ceea ce este o dezarmare a statului, iar pentru cei mai mulți nu mai există nici speranță și nici certitudine pentru a se construi aici, în România.

Adrian Majuru, istoric

Carte poștală din 1903 ce surprinde etape din procesul de demolare a hanului Zlătari

lui Bucur (și de ce, bineînțeles)?

Istoria este plină de personaje feminine fascinante care rătăcesc în preajma noastră, doar, doar, le vom descoperi la timp. Hazardul m-a ajutat să întâlnesc una din aceste doamne din trecut și să am apoi șansa să pot povesti puțin despre ea.

Povestea medicului ginecolog al Reginei Maria

Despre cine este vorba?

Este povestea unei foarte frumoase și îndelungate relații dintre o doctoriță ginecolog și pacienții săi. Iar dintre pacienții săi, cei mai renumiți au fost regina Maria și regina-mamă Elena. Dar și principesele Ileana și Marioara, aceasta din urmă devenită regină a Iugoslaviei. Este vorba de dr. Marta Trancu-Rainer. Și Marta Trancu-Rainer are desigur povestea ei de viață, care a început în ținuturi moldave, unde s-a și născut, la 25 septembrie 1875, în orașelul Târgu Frumos. Însă la vârsta de 11 ani, Marta Trancu a rămas orfană de tată și a fost crescută de mama sa, Smaranda Trancu. Marta a avut o copilărie și o adolescență grele, însă s-a dedicat învățaturii și muncii, iar în perioada cât a fost elevă și studentă la Medicină a dat meditații pentru a se putea întreține. Situație în care s-a aflat până a devenit bursieră a Facultății de Medicină din Iași. După ce a finalizat externatul secundar de fete din Iași în anul 1890 a urmat cursurile Institutului Liceal de Domnișoare din Iași până în anul 1894, când intră la facultate. În anul 1899 o aflăm doctor în medicină și obține dreptul de liberă practică a medicinei în țară.

Lucru rar ca o femeie să practice medicina în acea vreme.

Marta Trancu-Rainer și-a început activitatea de medic încă din 18 mai 1898 ca dirigintă a stabilimentului de hidrologie de la Slănic Moldova, unde o găsim și în anul 1901, însă

În ultimii 30 de ani tineretul profesionalizat emigrează în masă, natalitatea a coborât sub mortalitate, cheltuielile statului întrec încasările de impozitare și cel puțin plata pensiilor va fi curând vulnerabilă.

Adrian Majuru, istoric

numai pe timpul verii, având un salariu de 900 de lei lunar. Între anii 1900 și 1903 a fost asistentă la clinica obstetricală de la Facultatea de Medicină din Iași. Dar schimbarea cea mai mare din viața ei s-a întâmplat în anul 1898, când a venit la București pentru a învăța anatomie patologică cu Victor Babeș. După cum ne spune Neagu Basarab, Marta Trancu, odată venită la București „primul drum îl face la clinica profesorului George Stoicescu, unde era intern Ștefănescu-Galați, prieten cu fratele ei, Grigore Trancu-Iași. Anunțând profesorului Stoicescu scopul călătoriei ei, acesta i-a spus: «Poți să o faci la mine, unde am ca șef de laborator pe Rainer. Am să te conduc până acolo ca să-l cunoști». Ajunși în fața laboratorului, bate și apoi întreabă: «Rainer, sunteți aici?». Și Rainer apare în bluză, înalt, slab, palid, cu ochii mari și plete scurte. Prof. Stoicescu continuă: «Domnișoara este din Iași și a venit să facă puțină anatomie patologică». Intro-

Rămășițele unei locuințe în prima fază a săpăturilor (Măgura Jilavei, după Dumbravă, 1929, colorizată)

Paralelă fotografică - zona veche și cea nouă a rondului Udricani (după Cleșiu, Moței, 2018)

ducându-o în laborator, își încheie prezentarea astfel: «Rainer, vă prezint domnișoarei». Era în octombrie 1898.” După o corespondență asiduă și o îndelungată logodnă, Francisc Josif Rainer și Marta Trancu se căsătoresc în anul 1903, iar Marta Trancu se mută definitiv la București. Peste puțin timp, în noiembrie 1904, Marta Trancu-Rainer, soția doctorului Francisc Josif Rainer, devine prima femeie chirurg din România și, reușind să se plaseze a treia din generația sa, a prins un post la spitalul Colentina. În același an s-a născut unicul copil al familiei Rainer, Sofia, alintat «Soficel».

Correspondență cu principesa moștenitoare Elena

Prima femeie chirurg din România - impresionant!

Exact. Începând cu anul 1905 Marta Trancu-Rainer a făcut un stagiu de patru ani ca medic secundar la serviciul chirurgical din spitalul Colentina. Practica i-a fost de mare

ajutor în anii care aveau să vină, când, mobilizată fiind la 17 august 1916, a fost însărcinată cu conducerea serviciului de chirurgie al spitalului Colțea din București, pentru „cât timp va dura mobilizarea”. Din septembrie 1916, pe fondul pregătirii retragerii din București a administrației românești, în grija ei va fi și spitalul organizat în Palatul Regal de pe Calea Victoriei, pentru ca din 16 noiembrie 1916 să conducă și un pavilion organizat la spitalul regina Elizabeta.

O doamnă ocupată.

În perioada 1915-1916, Marta Trancu Rainer devine medicul curant al reginei Maria. Va deveni apoi medicul curant al fiicelor acesteia, mai ales a principeselor Mărioara și Ileana. În aceeași măsură a fost și medicul curant al principesei moștenitoare Elena, cu care va păstra o corespondență amiabilă din anul 1921 până la abolirea monarhiei în decembrie 1947.

Lipsurile României educate

Ce personaj! M-a surprins plăcut această carte a Bucureștiului, și-acum, când scriu aceste mirări, o ating ne-

Vas bitronconic din mormântul din prima Epocă a Fierului de la Ciurel

Inteligenții sunt conștienți, dar par să fie lipsiți de voință și de energie pentru relansare sau măcar dezangajare.

Adrian Majuru, istoric

nindu-mi parcă să cred că a fost posibil să apară un asemenea volum, mai ales astăzi, când banii alocați culturii, educației, cercetării sunt din ce în ce mai puțini. Că tot am adus vorba: încotro se îndreaptă România educată, stimate domnule Adrian Majuru?

României îi lipsește o „hartă a viitorului”. Iar această cartografiere a viitorului ține numai de factorul uman. Și anume de investiția continuă în factorul uman. După cum spunea la vremea lui Spiru Haret, „Cum arată astăzi școala, va arăta mâine țara”. În ultimii treizeci de ani de libertate de opinie și de atitudine, foarte puține au fost și sunt demersurile pozitive susținute prin argumente constructive, cu repere clare și etape care trebuie urmate (între demersurile critice privind societatea românească și elitele ei amintim selectiv următoarele lucrări în atenția publicului: Sorin Adam Matei, Boierii minții. Intelectualii români între grupurile de prestigiu și piața liberă a ideilor, Compania, 2004; Adrian Gavrilescu, Noii precupeți. Intelectualii publici din România de după 1989, Compania, 2006; Andrei Marga, Guvernanta și guvernare (Un viraj al democrației?), Compania, 2013).

Investiții în oameni!

Mulțumim pentru recomandări.

Reconectarea la realitate se construiește prin investiția în om deoarece excelența și competența nu depind de mărimea țării, ci de sistemul ei de educație. Acesta trebuie schimbat. A doua opțiune clară a reconectării la realitate o reprezintă reprofesionalizarea forței de muncă.

Profesia trebuie să devină masa critică a deciziei politice: performanța în carieră precede funcția politică. Acestea i se adaugă încrederea câștigată în interiorul generațiilor active, de către lideri reali, care pot avea apoi funcția decidentă prin delegarea votului și decizia politică. Aceasta din urmă devenind mai degrabă onorifică și nu remunerată iar pârgurile decizionale pot dobândi apoi caracter de plusvaloare socială și profesională pentru generațiile care vin din urmă.

Pare un vis.

Tocmai din acest motiv în ultimii 30 de ani tineretul profesionalizat emigrează în masă, natalitatea a coborât sub mortalitate, cheltuielile statului întrec încasările de impozitare și cel puțin plata pensiilor va fi curând vulnerabilă; se privatizează serviciile publice, ceea ce este o dezarmare a statului, iar pentru cei mai mulți nu mai există nici speranță și nici certitudine pentru a se construi aici, în România. Inteligenții sunt conștienți, dar par să fie lipsiți de voință și de energie pentru relansare sau măcar dezangajare. În zoologie există o specie pe cale de dispariție la care apetitul așa s-a pervertit încât se satisface luând din propria substanță în loc să-și ia hrana din exterior. Această viciere de apetit o vedem în mediul politic a cărui substanță este diminuată de invidie, intrigi, certuri, calomnieri și diversiuni. Apoi întâlnim incapacitatea de înnoire pentru adaptare la schimbarea împrejurărilor extreme, fapt ce determină pierderea energiei și impune starea de confuzie. Această formă de autodistrugere este evident ajutată.

I Cum arată astăzi școala, va arăta mâine țara”, .

Spiru Haret

Vas antropomorf din situl de la Vidra („Zeita de la Vidra”)

I Această viciere de apetit o vedem în mediul politic a cărui substanță este diminuată de invidie, intrigi, certuri, calomnieri și diversiuni.

Adrian Majuru, istoric

